

Betydningsindhold for det verbale suffiks *-galuar* i moderne vestgrønlandsk

THERESE LIND BENHARDT

Abstract

In this paper I examine the meaning expressed by the verbal suffix -galuar in modern West Greenlandic, a polysynthetic language with complex word-internal morphology. To examine -galuar, I have analyzed every occurrence of this suffix throughout Niviaq Korneliusen's novel Naasuliardarpi (2020). On the basis of 364 occurrences in total, I identify the following meanings expressed by -galuar in combinations with other affixes and an array of moods: Epistemic modality (hypothetical scenario), deontic modality ('should'), boulomaic modality (regret/annoyance), provocation (disbelief), polite inquiry, factual situations in mutual opposition, and finally the meaning 'in vain'. I find that the scope of -galuar is usually sentential and that in all combinatory constructions -galuar adds the meaning of something unrealized. Therefore, I suggest that -galuar should be regarded as a modal marker of irrealis or potentialis. I then go on to discuss whether the different meanings expressed through uses of -galuar should be categorized as polysemy of -galuar, or if the diversity of possible meanings is instead a symptom of a highly abstract meaning of -galuar. Preferring the latter point of view, I discuss whether -galuar should be regarded as lexical or grammatical in modern West Greenlandic.

Indledning

Som følge af den usædvanligt rige fleksions- og derivationsmorfologi klassificeres vestgrønlandsk som et polysyntetisk sprog (Haspelmath & Sims 2010, 5-6). Der findes i moderne vestgrønlandsk ca. 400 produktive derivationsuffixer (Fortescue 1984, 313), som kan indgå i morfologisk komplekse ordformer efter følgende model for verber og nominer:

Rod (+ derivationsuffixer) (+ fleksion)

(fx Nielsen 2019, 24)

Det verbale *-galuar* er et af disse suffikser og er hyppigt anvendt i moderne vestgrønlandsk. *-galuar* tilføjes verbalstammer uden at ændre stammens ordklasse og har allomorferne /galua(r)/ /ralua(r)/ og /kalua(r)/¹ (fx Olsen & Hertling 2011, 15), som er fonologisk betingede.

For en person, der vil lære grønlandsk som fremmedsprog, kan betydningen af *-galuar* virke diffus. Det er almindeligt at få at vide, at *-galuar* betyder 'ellers'.² I den grønlandske dialekt af dansk³ er der tilsyneladende også en dialektal tendens til netop at sige *ellers*, når man på grønlandsk ville have brugt suffikset *-galuar*. Søger man på sprogeksempler i ordbogen *DAKA*, oversættes *-galuar* imidlertid kun med *ellers* i 3 ud af i alt 332 sprogeksempler (Oqaasileriffik & Ilinnisiorfik 2010).⁴ Dette tyder på, at *ellers* er en utilstrækkelig oversættelse af *-galuar* i standarddansk.

I denne artikel fremlægger jeg i hovedtræk resultaterne af min undersøgelse af betydningsindholdet for *-galuar* i moderne vestgrønlandsk. I undersøgelsen har jeg taget højde for, om suffiksets betydning varierer afhængigt af skopus og suffiksets kombination med forskellige modi og øvrige suffikser. Mit empiriske materiale har været romanen *Naasuliardarpi* af Niviaq Kornerliussen (2020), som er skrevet på vestgrønlandsk med moderne sprogbrug. I romanen forekommer både direkte tale, indre monolog og beskrivende sprog, hvilket kan være en fordel, hvis flest mulige betydninger af *-galuar* skal i spil. Ved elektronisk søgning i e-bogsversionen fandt jeg i alt 364 forekomster af *-galuar*.⁵ Jeg oplyste alle sætninger, hvori *-galuar* forekom, i et Excel-ark sammen med mine egne danske oversættelser. Jeg kategoriserede i arket hver forekomst ud fra betydningen af *-galuar* i det enkelte tilfælde, verbets modus-

1. Finalt /r/ bortfalder i alle varianter ved efterstillet trunkativt suffiks og fusionerer med initialt /g/ i efterstillet additivt suffiks.
2. Dette er baseret på mine egne erfaringer som tidligere deltager i forskellige udbyderes sprogkurser i grønlandsk.
3. Birgitte Jacobsen (2021) benævner denne dialekt *grønlandsdansk*.
4. I *DAKA* søgte jeg i feltet 'Ujartugassaq' på *alua* i både den grønlandsk-danske og den dansk-grønlandske version. Jeg søgte på *alua* frem for fx *galuar* pga. suffiksets allomorfi. Dernæst frasorterede jeg eksempler, som ikke omhandlede det verbale *-galuar*.
5. Jeg søgte på alua frem for fx galuar pga. suffiksets allomorfi. Jeg frasorterede dernæst irrelevante resultater såsom naluara.

bøjning samt ordinterne kombinationer af *-galuar* med øvrige suffikser, som potentielt kunne påvirke eller være påvirket af betydningen af *-galuar*.⁶

Min semantiske tilgang er funktionel-kognitiv, hvormed menes, at semantisk betydning (bortset fra idiomatiske tegnkombinationer) kodes kompositionelt i enkelttegnets betydning kombineret med betydningen af sproglige konstruktioner (Engberg-Pedersen, Boye & Harder 2019, 19). Pragmatisk betydning er derimod rent situationelt bestemt, dvs. ikke-kodet, fx ved indirekte sproghandlinger (ibid., 269). Semantisk skopus for et suffiks afgøres af dets placering i en ordintern hierarkisk struktur (Haspelmath & Sims 2010, 145). Jeg anvender i den forbindelse Fortescues hierarkiske model for verbers ordinterne struktur i vestgrønlandsk med to overordnede konstituenters for derivationsuffixer: V_s med sætningsskopus og V_b med skopus over verbalstammen, hvor V_s altid står nærmest fleksionen (1980, 261). Bl.a. nægtelse kan indgå i V_s , og temporale suffikser indgår, når de forekommer, i V_s (ibid.). Som det vil fremgå nedenfor, spiller konstruktioner med tempus en betydelig rolle i min analyse af *-galuar*, særligt ved modale ytringer.

Jeg anvender begrebet epistemisk modalitet om afsenderens vurdering af en ytrings forhold til virkeligheden (Nuyts 2016, 38). Deontisk modalitet er afsenderens tilkendegivelse af den moralske ønskværdighed af det, der ytres (ibid., 36). Boulomaisk modalitet er en markering af, hvordan afsenderens helt subjektive ønsker stemmer med virkeligheden, hvilket kan fremstå som en følelsesmæssig stillingtagen (ibid., 39). Fx kan adverbiet *desværre* markere boulomaisk modalitet i form af afsenderens personlige ærgrelse.

Hidtil beskrevne betydninger af *-galuar*

Etymologisk spores *-galuar* tilbage til de protoeskimoiske⁷ suffikser *-na* ('might') og *-yAR* ('would') kombineret med *-l(l)u(C)AR* ('well') (Fortescue, Jacobson & Kaplan 2010, 440, 451, 456, 480). Betydningen af *-galuar* i det senere vestgrønlandske sprog har der været mange bud på, fx:

6. Excel-arket kan rekvireres ved henvendelse til forfatteren.

7. Den eskimoiske sproggen (som forgrener sig videre i henholdsvis inuit og yupik) kaldes i de senere år også inuit-yupik-sproggen. I den terminologi svarer termen proto-inuit-yupik til den ældre term protoeskimoisk.

1. Et underforstået 'men':
Tassa ineraluarpara 'Så, nu har jeg det færdigt, (Kleinschmidt 1871,
 (men om det er godt, ved 413)
 jeg ikke'
2. 'Selvom':
Utoqqangagaluarluni- '(Even) though he looks old, (Fortescue 1984, 68)
(luunniit) tappeqaaq his eyesight is excellent'
3. 'Ikke engang' (hvis nægtelsen *-nngit* også indgår i sætningen):
Tikikkaluarimat 'De hilste ikke engang på (Olsen & Hertling
ilassinngilaat ham, da han kom' 2011, 15)
4. Subjektiv ærgelse:
Angagaluarpoq 'Det er lige stort nok, men...' (Berthelsen, Jacobsen,
 Petersen, Kleivan & Rischel 1997, 102)
5. 'Ikke det mindste' eller 'slet ikke' (med efterfølgende nægtelse *-nngit*):
Takugaluanngilara 'Jeg så ikke det mindste til (Kleinschmidt
 ham' 1871, 413)
6. Forsøg eller forgæves forsøg på at udføre en given handling:
Aallaagaluarpaa 'Anskyde'; 'skamskyde' (Oqaasileriffik 2020)
7. 'Vil alligevel (trods negative forventninger)' (efterfulgt af *-niar*, 'har til hensigt'/ 'vil'):
Misiliigaluarniarpoq 'Vil prøve lykken' (Oqaasileriffik &
 Ilinniuseriffik 2010)
8. Høflig, indirekte forespørgsel:
Pisiniarumagaluar- 'Jeg ville gerne handle (Schultz-Lorentzen
punga (hvis du tillader det)' 1926, 329)
9. 'Burde' (med foranstillet futurummarkør *-ssa*):
Sinissagaluarpoq 'Han burde sove' (Olsen & Hertling
 2011, 94)

10. Kontrafaktisk eller hypotetisk betingelse (i konditionalis modus):
Illiugaluaruma 'Hvis jeg var dig' (Bjørnum 2012, 233)
11. Sandsynlig hypotese (-*galuar* i superordinat verbum med foranstillet futurummarkør -*ssa* samt subordinat betingelsesfrase):
Ilinnut takutikkukku 'Hvis jeg viste dig det, (Nielsen 2019, 189)
tupigutsassagaluar- ville du blive forbløffet'
putit
12. Hypotetisk ønske:
Taamaassagaluarami 'Gid det var så vel' (Oqaasileriffik & Iliniusiorfik 2010)

Eksemplerne ovenfor giver et indblik i en tilsyneladende høj grad af betydningskompleksitet, hvad angår -*galuar*. Suffikset har dog kun været relativt usystematisk beskrevet, og kilderne er ikke samstemmende, hvad angår mulige betydninger.

Betydninger af -*galuar* i *Naasuliardarpi*

Herunder gennemgår jeg i hovedtræk de betydninger, jeg har identificeret gennem min kategorisering af de i alt 364 forekomster af -*galuar* i *Naasuliardarpi* (Korneliussen 2020), idet jeg samtidig viser de forskellige semantiske konstruktioner, -*galuar* indgår i. For at undgå antagelser, glosserer jeg i sprogeksemplerne -*galuar* med "?". Efter gennemgangen af betydninger og konstruktioner kommer jeg med et sammenfattende bud på, hvad glosseringen af -*galuar* bør være.

Epistemisk modalitet: Hypotetisk scenarie

151 forekomster af -*galuar* i *Naasuliardarpi* markerer epistemisk modalitet i form af et hypotetisk scenarie, hvilket dermed er den mest almindelige anvendelse af -*galuar* i min empiri. Ud af de 151 forekomster findes 78 i superordinate verber (68 i indikativ modus), og 73 i subordinate verber (63 i konditionalis modus), fx:

1. *ilua-ssa-galua-qa-a-q* (s. 121)
er.dejlig-FUTURUM?-meget-INDIKATIV-3SG.SUBJ

'det ville være rigtig dejligt'

2. *tako-qqi-ssa-su-u-gu-tta*
se-igen-FUTURUM-PARTICIPIUM-være-KONDITIONALIS-1PL.SUBJ/1PL.OBJ

ajor-navianngik-kaluar-po-q (s. 46)
være.dårlig-vil.helt.sikkert.ikke?-INDIKATIV-3SG.SUBJ

'det ville helt sikkert ikke være skidt, hvis vi sås igen'

3. *aanaa* *uumasu-u-galua-ru-ni*
bedstemor.ABSOLUTIV.SG levende-være?-KONDITIONALIS-4SG.SUBJ

qanor-mita *oqa-ssa-galuar-pa* (s. 327)
hvordan-EMFASE sige-FUTURUM?-INTERROGATIV.3SG.SUBJ

'gad vide hvad bedstemor ville sige, hvis hun levede?'

(1)-(3) er eksempler på kombination af futurum og *-galuar* i superordinat verbum.⁸ Dette markerer et hypotetisk scenarie, fx i (1) at noget ville være dejligt. (2)-(3) indeholder betingelsesfraser. Uden *-galuar* i betingelsesfrasen er der som i (2) tale om en reel mulighed, som er forholdsvis aktuel (her: at ses igen), hvorimod *-galuar* på begge verber som i (3) markerer større distance til virkeligheden i form af tankespind.

Kombination af futurum og *-galuar* forekommer også subordinat. Det forudsætter, at det superordinate verbum ikke indeholder *-galuar*. I disse tilfælde er kun den subordinate frase hypotetisk:

4. *ikior-sinnaa-va-atit* *soorlu*
hjælpe-kan-INDIKATIV-3SG.SUBJ/2SG.OBJ eksempelvis
atua-kata-li-ssa-galua-ru-it (s. 78)
læse-være.træt.af-INCHOATIV-FUTURUM?-KONDITIONALIS-2SG.SUBJ

'han kan hjælpe dig, hvis du for eksempel skulle blive skoletræt'

I (4) markeres betingelsesfrasen (om skoletræthed) som hypotetisk, men indholdet af den superordinate frase (mulighed for hjælp), er noget, man med sikkerhed kan regne med, hvis scenariet skulle indtræffe.

En konstruktion, som ligner (4), blot uden futurum i betingelsesfrasen, findes også, hvilket gør den hypotetiske betingelsesfrase mere virkelighedsnær:

5. *kial-luunniit*

hvem.RELATIV.SG-som.helst

oqar-figi-galuar-pa-tit ...

sige-APPLIKATIV-?-KONDITIONALIS-3SG.SUBJEKT/2SG.OBJEKT

upperi-ssa-nngi-vip-pa-t

(s. 73)

tro-FUTURUM-ikke-overhovedet-INDIKATIV-2SG.SUBJEKT/3SG.OBJEKT

'hvis nogen siger til dig ... skal du overhovedet ikke tro dem'

I de 151 forekomster af *-galuar*, som markerer et hypotetisk scenarie, har jeg dermed identificeret følgende betydningsnuancer vedrørende kombinationen af futurum og *-galuar* enten super- eller subordinat:

- Aktuelt eller realistisk hypotetisk scenarie (1 og 2): Superordinat verbum markeret med futurum og *-galuar* uden betingelsesfrase eller kombineret med betingelsesfrase (konditionalis) uden *-galuar*.
- Virkelighedsfjernt hypotetisk scenarie (tankespind) (3): Superordinat verbum markeret med futurum og *-galuar* kombineret med betingelsesfrase (konditionalis), også markeret med *-galuar*.
- Virkelighedsfjernt hypotetisk scenarie (tankespind), men med sikker konsekvens, hvis det skulle indtræffe (4): Betingelsesfrase (konditionalis) markeret med futurum og *-galuar*, men uden *-galuar* i det superordinate verbum.

Yderligere forekommer en konstruktion med *-galuar* uden futurum i betingelsesfrasen (5). Den markerer et aktuelt eller realistisk hypotetisk scenarie med sikker konsekvens, hvis det indtræffer.

Der kan ikke forekomme andre suffikser mellem futurum og *-galuar* ved hypotetiske scenarier. Ovenfor ses konstruktionerne *-ssagaluar* (som er den mest

almindelige) og *-navianngikkaluar* (2). I min empiri er der desuden eksempler med *-sinnaa* som futurummarkør, dvs. konstruktionen *-sinnaagaluar*.

Endelig har jeg identificeret to yderligere konstruktioner med *-galuar*, som anvendes ved hypotetiske ønskescenarier:

6. *qanoq* *aalisaga-ara-a-galua-ru-ma* (s. 14)
hvordan fisk-lille-være-?-KONDITIONALIS-1SG.SUBJ

'hvis bare jeg var en lille fisk'

7. *taamak* *ajornanngit-sigi-ssa-galua-ra-mi* (s. 64)
sådan nemt-så.meget-FUTURUM-?-KAUSATIV-4SG.SUBJ

'var det da bare så nemt' / 'gid det var så nemt'

I (6) kombineres *qanoq* med et verbum i konditionalis, som indeholder copula *-u* og *-galuar*, for at danne et hypotetisk ønskescenarie, og i (7) bruges kombinationen *-ssagaluar* i kausativ modus. Førstnævnte konstruktion har i højere grad karakter af fri fantasi end sidstnævnte. Ønskebetydningen af kausativkonstruktioner som i (7) må aflæses pragmatisk, idet formuleringen ligner et af de almindelige hypotetiske scenarier som beskrevet ovenfor.

I (6) og (7) har konditionalis og kausativ modus superordinat funktion. I moderne vestgrønlandsk talesprog er denne brug af kausativ almindeligt forekommende, hvorimod det er langt mere usædvanligt, at konditionalis bruges superordinat.

Epistemisk modalitet har per definition sætningsskopus. Ved 141 af de 151 forekomster i *Naasuliardarpi* ses i overensstemmelse hermed, at *-galuar* er sidste suffiks før verbalfleksionen. I de resterende 10 tilfælde ses to suffikser, som kan placeres efter *-galuar* i denne sammenhæng: *-qə* ('meget') og *-ner* (usikkerhed), hvilket ser ud til at være ufravigeligt.

Deontisk modalitet ('bør')

13 forekomster af *-galuar* i *Naasuliardarpi* markerer deontisk modalitet, dvs. en vurdering af moralsk ønskværdighed, i betydningen 'bør'. Deontisk modalitet kan forekomme superordinat som i (8)-(9) og subordinat som i (10) og bruges hovedsageligt fremsættende:

8. *pilluaqqu-ssa-galuar-pa-t* (s. 122)
 lykønske- FUTURUM-?-INDIKATIV-2SG.SUBJ/3SG.OBJ
 'du bør ønske hende tillykke'
9. *paari-lluar-neru-sussaa-galuar-pa-ra* (s. 29)
 passe-godt-mere-FUTURUM.plan-?-INDIKATIV-1SG.SUBJ/3SG.OBJ
 'det var meningen jeg skulle passe bedre på det'
10. *soorlu nalu-ssa-nngik-kalua-ri-t* (s. 37)
 ligesom ikke.vide-FUTURUM-ikke-?-PARTICIPIALMODUS-2SG.SUBJ/3SG.OBJ
 'det skulle man tro, du burde vide'

Ved deontisk modalitet indeholder verbet altid futurummarkering sammen med *-galuar*. Futurum markerer en moralsk pligt, og *-galuar* markerer, at pligten er urealiseret. Futurum markeres med *-ssa* eller *-sussaa*, hvor *-sussaa* markerer noget planlagt, dvs. en højere grad af intention (9).

Jeg har i min empiri identificeret følgende deontiske suffikskombinationer: *-ssagaluar*, *-ssanngikkaluar*, *-simassagaluar*, *-simassanngikkaluar*, *-sussaagaluar*, *-sussaanngikkaluar*, *-sussaasimagaluar*, *-sussaasimanngikkaluar*. Kombinationerne brydes ikke op af andre suffikser. *-galuar* placeres sidst før verbalflexionen og har dermed sætningsskopus. Nægtelsen *-nngit* placeres mellem futurummarkøren og *-galuar* (10). Fortidsmarkøren *-sima* placeres før futurum ved *-ssa* og efter futurum (men før nægtelsen) ved *-sussaa*.⁹

Her opstår spørgsmålet, hvordan epistemisk *-ssagaluar* kan skelnes fra deontisk *-ssagaluar*. Hvis *-nngit* optræder mellem *-ssa* og *-galuar*, kan der ikke være tale om epistemisk modalitet, men herudover er svaret formentlig, at betydningen må aflæses pragmatisk.

Boulomaisk modalitet (ærgrelse)

35 forekomster af *-galuar* i *Naasuliardarpi* markerer boulomaisk modalitet i form af ærgrelse over manglende realisering af afsenderens subjektive ønsker til virkeligheden. 10 af forekomsterne er nominaliserede i form af det adver-

9. *-sussaa* placeres et hak nærmere verbalstammen end *-ssa*, fordi *-sussaa* har verbalt skopus frem for sætningsskopus (Fortescue 1980, 275).

bielle *ajoraluartumik* ('desværre'). Herudover forekommer boulomaisk *-galuar* kun i superordinate modi og kun fremsættende:

11. *oqa-raluar-pu-nga*

sige-?-INDIKATIV-1SG.SUBJ

iperti-ssa-nngit-su-tit

(s. 88)

tilsnævse-FUTURUM-ikke-PARTICIPIALMODUS-2SG.SUBJ

'jeg sagde jo, du ikke skulle svine dig til'

12. *angerla-rusuk-kalua-qa-a-nga*

(s. 314)

tage.hjem-vil-?-meget-INDIKATIV-1SG.SUBJ

'jeg ville virkelig gerne hjem'

-galuar er altid sidste suffiks før verbalfleksionen og har dermed sætningsskopus. Kun *-qə* kan, som vi også har set ovenfor, forekomme efter *-galuar* (12).

Hvor *-ssa* indgår, kan grænsen mellem deontisk og boulomaisk modalitet være svær at drage:

13. *uani arnar-nia-qqaar-sima-ssa-galuar-pu-nga* (s. 71)

her kvinde-efterstræbe-først-FORTID-FUTURUM-?-INDIKATIV-1SG.SUBJ

'her skulle jeg have scoret første gang'

Efter min vurdering ligger der intet moralsk i (13), men derimod boulomaisk ærgrelse. Optræder både *-ssa* og *-galuar* i et superordinat, fremsættende verbum, kan vi altså tilsyneladende kun ud fra pragmatikken aflæse, om der er tale om deontisk eller boulomaisk modalitet. Ved skelnen mellem boulomaisk og hypotetisk *-ssagaluar* gælder det samme som beskrevet under deontisk modalitet.

Provokation (vantro)

6 forekomster af *-galuar* i *Naasuliardarpi* anvendes provokativt, alle i verber med interrogativ modus. Der er tale om retoriske spørgsmål, som stilles for at provokere, uden der forventes et egentligt svar:

14. *uuma-galuar-pi-t?* (s. 122)

leve-?-INTERROGATIV-2SG.SUBJ

'lever du eller hvad?'

15. *tarrarsor-nikuu-galuar-pi-t* (s. 299)

spejle-nogensinde-?-INTERROGATIV-2SG.SUBJ

'sig mig, har du nogensinde set dig i spejlet?'

-galuar er konsekvent sidste suffiks inden verbalfleksionen og har således sætningsskopus. Spørgsmålene er alle polære (ja/nej) spørgsmål, og *-galuar* markerer en vantro, påtaget eller ægte, i forhold til, om der kan svares bekræftende på spørgsmålet. Dermed bevæger vi os ind på området for epistemisk modalitet, dvs. en markering af ytringens forhold til virkeligheden (uden der her er tale om markering af et hypotetisk scenarie, som vi så ovenfor).

Det er heldigvis nemt at skelne provokation fra øvrige betydninger af *-galuar*. Den forekommer nemlig kun i interrogativ modus. Den eneste anden betydning af *-galuar*, jeg har identificeret i verber med interrogativ modus, vedrører hypotetiske scenarier som beskrevet ovenfor, men her er konstruktionen med futurum obligatorisk, hvilket tilsyneladende ikke forekommer ved provokation.

Høflig forespørgsel ('om muligt')

2 forekomster af *-galuar* i *Naasuliardarpi* markerer høflige forespørgsler, begge i verber med indikativ modus:

16. *arnaati-ma* *sani-ani*
 kæreste-min.RELATIV.SG side-hendes.LOKATIV.SG

issia-ni-ssaq ...
 sidde-at-FUTURUM.ABSOLUTIV.SG

- kissaati-gi-nerpaa-galuar-pa-ra* (s. 63)

ønske-har-mest-?-INDIKATIV-1SG.SUBJ/3SG.OBJ

'mit største ønske er (...) en siddeplads ved siden af min kæreste (om muligt)'

17. *Sejeri-nnguaq,* *Maliina*
Sejer-DIMINUTIV.ABSOLUTIV.SG *Maliina.ABSOLUTIV.SG*

oqalo-qatige-rusuk-kalua-qa-a-ra (s. 272)

tale-sammen.med-vil-?-meget-INDIKATIV-1SG.SUBJ/3SG.OBJ

'søde Sejer, jeg ville meget gerne tale med Maliina'

I disse to eksempler markeres talehandlingen ikke som et spørgsmål. I stedet gives på fremsættende vis udtryk for et ønske hos afsenderen ved brug af henholdsvis *kissaatigi-* og *-rusuk*, og modtageren må aflæse pragmatisk, at ønsket er en forespørgsel. Endvidere markerer *-galuar*, at afsenderen ikke har forventning om, at ønsket vil blive opfyldt, hvilket gør forespørgslen ekstra forsigtig og høflig. Således bevæger vi os ind på området for boulomaisk modalitet, dvs. markering af et subjektivt ønskes relation til virkeligheden. I overensstemmelse hermed er *-galuar* igen sidste suffiks før verbalfleksionen, stadig med undtagelsen *-qə* som i (17), og har dermed sætningsskopus.

Da det ved høflig forespørgsel er nødvendigt for afsenderen at udtrykke et ønske, må kombination med fx *-rusuk* som i (17) antages at være almindelig. En forespørgsel kan kun forekomme i ytringer, som har karakter af en direkte henvendelse, og vil antageligt oftest forekomme med subjekt i 1. person.

Modsætningsforhold mellem faktiske forhold ('men'/'selvom'/'normalt')

133 forekomster af *-galuar* i *Naasuliardarpi* markerer et modsætningsforhold mellem to faktiske forhold. Dette er således den næstmest almindelige anvendelse af *-galuar* i min empiri. *-galuar* bruges i disse tilfælde kun enten super- eller subordinat.

Forekommer *-galuar* i et superordinat verbum som markør af et modsætningsforhold mellem to faktiske forhold, kan det oversættes til dansk med et udtrykkeligt eller underforstået 'men':

18. *nalu-nngik-kaluar-pa-ra*
ikke.vide-ikke-?-INDIKATIV-1SG.SUBJ/3SG.OBJ

tingi-sinnaa-na-nga (s. 36)

flyve-kan-KONTEMPORATIV.ikke-1SG.SUBJ

'jeg vidste (egentlig) godt, jeg ikke kunne flyve'

I (18) markerer *-galuar* et modsætningsforhold til et underforstået 'men jeg hoppede alligevel'. Det underforståede 'men' ses også i nominaliseret form:

19. *arnaq* *sani-nni-it-to-q*
 kvinde.ABSOLUTIV.SG side-min.LOKATIV.SG-er-PARTICIPIUM-ABSOLUTIV.SG
anguta-a-sori-galua-ga-ra (s. 137)
 mand-være-tror-?-PASSIV.PARTICIPIUM-min.ABSOLUTIV.SG

'kvinden ved siden af mig, som jeg (egentlig) troede var en mand'

Det er i (18)-(19) ikke nødvendigt at oversætte *-galuar* til dansk, da vi i dansk typisk nøjes med at aflæse modsætningsforholdet ud fra de beskrevne situationer. Ønskes emfase af modsætningsforholdet, kan *godt nok*, *ellers*, *ganske vist*, *egentlig* eller *faktisk* bruges.

Forekommer *-galuar* i et subordinat verbum som markør af et modsætningsforhold mellem faktiske forhold, kan det næsten altid oversættes til dansk med *selvom* (med varianten *selv da* som kan forekomme ved kausativ modus):

20. *eqik-kusuk-kaluar-lu-gu*
 omfavne-vil?-KONTEMPORATIV.3SG.OBJ
saper-pa-ra (s. 13)
 kan.ikke-INDIKATIV-1SG.SUBJ/3SG.OBJ

'selvom jeg har lyst til at omfavne hende, kan jeg ikke'

Det almindelige (subordinate) udtryk *taamaakkaluartorli*, som direkte oversat til dansk betyder 'men selvom det er sådan', kan oversættes med *alligevel*:

21. *taama-ak-kaluar-to-r-li*
 sådan-er?-PARTICIPIUM-ABSOLUTIV.SG-men
sinis-sinnaa-nngi-la-nga (s. 254)
 sove-kan-ikke-INDIKATIV-1SG.SUBJ

'alligevel kan jeg ikke sove'

Forekommer *-galuar* i et verbum eller i et nominaliseret verbum, som desuden indeholder habituelt aspekt, resulterer det i betydningen 'normalt':

22. *qia-nngi-saanna-raluar-po-q* (s. 133)
græde-ikke-HABITUEL-?-INDIKATIV-3SG.SUBJ

'han græder normalt aldrig' / 'han græder ellers aldrig'

I (22) markerer *-galuar*, at det habituelle står i modsætning til, hvad sker i den aktuelle situation.

Fordi der i den grønlandske dialekt af dansk ofte bruges *ellers*, hvor man på grønlandsk ville bruge *-galuar*, har jeg forsøgt at identificere forekomster af *-galuar* i min empiri, som ville være helt nærliggende at oversætte med *ellers* på dansk. Det har jeg fundet 4 eksempler på, som alle falder under det udtrykkelige eller underforståede 'men':

23. *saagor-nikuu-nngik-kaluar-pu-nga* (s. 72)
trække.for-FORTID-ikke?-INDIKATIV-1SG.SUBJ

'jeg har ellers ikke trukket for'

I sin danske version bruger Korneliussen imidlertid ikke *ellers* i nogle af de 4 tilfælde, jeg har identificeret. Hvad angår (23), versionerer hun *jeg har ikke engang trukket for (Blomsterdalen, Korneliussen 2020, 66)*. Dermed bliver det på baggrund af ovenstående analyser nærliggende at udlede, at *ellers* aldrig vil være en obligatorisk oversættelse af *-galuar* i standarddansk.

Som markør af et modsætningsforhold mellem faktiske forhold optræder *-galuar* altid sidst i rækken af suffikser inden verbalfleksionen (igen med undtagelse af *-qa*) og har således sætningskopus. Det gælder ved samtlige forekomster, at *-galuar* markerer den af situationerne, som er forgæves. I denne betydning optræder *-galuar* tilsyneladende aldrig i et verbum i konditionalis eller interrogativ modus og heller aldrig sammen med futurumsuffikset *-ssa*. Vi kan derfor ikke forveksle denne betydning med provokation, som kun forekommer i interrogativ modus, eller med hypotetiske betingelsessætninger, som kun forekommer i konditionalis modus. Ved øvrige hypotetiske fraser kommer vi som udgangspunkt heller ikke i problemer, da disse som oftest sammenstiller *-ssa* og *-galuar*. Kombinationen af *-sinnaa* og *-galuar* kan dog give afgrænsningsproblemer. Potentiale for forveksling med deontisk modalitet forekommer kun ved kombinationen af *-sussaa* og *-galuar*, hvor det må aflæses pragmatisk, om der er tale om noget planlagt, som ikke realiseres, eller

en moralsk stillingtagen. En høflig forespørgsel kan kun forekomme i ytringer, som udtrykker et ønske, har karakter af en direkte henvendelse og oftest med subjekt i 1. person, men herudover må afgrænsningen ske pragmatisk. Sværest er det formentlig at skelne et modsætningsforhold mellem to faktiske forhold fra boulomais modalitet, da ærgrelse og et faktisk forhold, som er forgæves, ofte er to sider af samme sag. Afgørende må være, om den subjektive ærgrelse aflæses som fremtrædende i det konkrete tilfælde, eller om der er tale om mere nøgtern konstatering af to modstridende forhold. Afgrænsningen kan kun foretages pragmatisk.

Muligt verbalt skopus

Kombinationen af *-niar* (intention), *-niarsari* (vedholdende intention) eller *-riar* (ingressiv) med efterstillet *-galuar* giver betydningen 'forsøger forgæves', hvor *-galuar* markerer, at intentionen eller det påbegyndte er forgæves. Dette har jeg fundet 20 eksempler på i *Naasuliardarpi*:

24. *malinnaa-niarsari-galuar-pu-nga* (s. 87)

følge.med-prøve.vedholdende-?-INDIKATIV-1SG.SUBJ

'jeg forsøger (forgæves) at følge med'

Betydningen 'forgæves' udtrykkes ikke nødvendigvis eksplicit i dansk, og betydningen minder meget om det underforståede 'men' med sætningskopus beskrevet ovenfor: 'jeg forsøger at følge med (men kan ikke)'. Jeg har dog også fundet 5 forekomster med betydningen 'forgæves' uden brug af *-niar/-niarsari/-riar*, fx:

25. *neriuk-kaluar-nermik*

håbe-?-ÅRSAG.INSTRUMENTALIS.SG

suaar-ta-anna-vip-pu-nga (s. 319)

råbe-ITERATIV-blive.ved-intenst-INDIKATIV-1SG.SUBJ

'jeg bliver ved med at gå og råbe i et forgæves håb'

Betydningen 'forgæves' stemmer med, at *-galuar* ifølge Fortescue skulle betyde 'nevertheless' eller 'even if in vain', når suffikset har verbalt skopus (1980, 276). Suffiks-rækkefølge kan imidlertid ikke i de eksempler, jeg har identificeret,

bruges til at bekræfte tesen om verbalt skopus, da der ikke indgår suffikser med sætningsskopus sammen med *-galuar*.

Et sammenfattende bud på betydningen af *-galuar*

Ovenfor har jeg konsekvent glosseret *-galuar* med "?", idet jeg nu vil give et sammenfattende bud på betydningen af *-galuar* baseret på hele analysen. Jeg har ovenfor redegjort for, hvordan *-galuar* ved hypotetiske scenarier markerer noget forestillet og dermed urealiseret, og hvordan *-galuar* ved deontisk modalitet indikerer, at en moralsk pligt er urealiseret. Ved boulomaisk modalitet indebærer ærgrelsen, som *-galuar* udtrykker, et urealiseret ønske, og ved provokation skal *-galuar* forstås som vantro i forhold til, om ytringen er realiseret. Ved høflig forespørgsel viser *-galuar*, at afsenderen ikke har forventning om, at ønsket vil blive realiseret, og ved modsætningsforhold mellem faktiske forhold udtrykker *-galuar* noget forgæves, hvilket også er tilfældet ved (mulig) verbalmodifikation. En markering af noget forgæves er en markering af et urealiseret potentiale.

På baggrund af mine undersøgelser mener jeg derfor, at *-galuar* i samtlige tilfælde markerer afsenderens opfattelse af, at ytringens indhold er urealiseret. Dermed vil jeg foreslå, at *-galuar* bør glosseres som en epistemisk modal irrealis- eller potentialismarkør.¹⁰ At *-galuar* markerer irrealis eller potentialis, kan forklare, at jeg ikke har fundet eksempler på brug af *-galuar* i verber med imperativ eller optativ modus, da disse modi i sig selv markerer noget endnu urealiseret. Det er i øvrigt interessant, at *-galuar* etymologisk (som beskrevet ovenfor) spores tilbage til betydningerne 'might' og 'would', da disse netop markerer afstand til virkeligheden.

Polysemi eller abstrakt betydning?

Ovenfor har jeg vist, hvordan *-galuar* kan danne forskellige betydninger afhængigt af modi og øvrige suffikser. Ifølge Fortescue, Jacobson & Kaplan har alle betydninger af *-galuar* fælles oprindelse (2010, 440, 451, 456, 480), og betydningerne er desuden beslægtede ved, at de alle betegner noget urealise-

10. Både irrealis og potentialis bruges, når afsenderen vil markere ytringens indhold som urealiseret. Der er alene tale om en gradsforskel mellem de to, hvor potentialis i højere grad markerer noget, afsenderen vurderer som en reel foreliggende mulighed.

ret, jf. min sammenfatning ovenfor. Tegnet *-galuar* kan dermed ligne et oplagt tilfælde af polysemi, hvor forskellige, beslægtede betydninger har udviklet sig over tid under påvirkning af forskellige kontekster (Engberg-Pedersen, Boye & Harder 2019, 40). Betydningsflerheden kan dog også skyldes, at *-galuar* har en så abstrakt eller generel betydning, at forskellige kontekster blot bringer forskellige aspekter af tegnets betydning i fokus (ibid, 43). Cook & Johns anfører således, hvad angår inuktitut, som er nært beslægtet med vestgrønlandsk, at det, der kunne ligne en høj grad af polysemi for sprogets suffikser, i virkeligheden er et resultat af, at suffiksernes betydning er ganske abstrakt og svær at definere præcist (2009, 157). Fortescue, som ikke tager udtrykkeligt stilling til polysemi, anfører, at alle betydninger af et givent vestgrønlandsk suffiks er tilstede for taleren på samme tid (1980, 269-270), hvilket ikke virker foreneligt med begrebet polysemi. Foresvæver en royal hovedprydelse fx en dansker ved omtale af valutaen kronen? Det vil jeg ikke mene, selvom valutabetydningen historisk er afledt deraf. I højere grad virker Fortescues fremstilling forenelig med abstrakt eller generel betydning, hvor sprogbrugeren med sin forståelse af tegnets abstrakte karakter frit anvender forskellige aspekter af tegnet i forskellige kontekster. Som det ses i min analyse ovenfor, er det heller ikke nemt og ligetil at oversætte *-galuar* til dansk, og Cook & Johns' tese er, at netop suffiksernes abstrakte betydning gør oversættelse til europæiske sprog svær (2009, 163). Ifølge Cook & Johns er eneste effektive måde at formidle betydningerne til europæisk-sprogede at vise suffikset i forskellige kontekster med de deraf resulterende betydninger (ibid, 164).

En del af leksikon?

Hvis tegnet *-galuar* ikke er polysemisk, bør det overvejes, om *-galuar* er en del af leksikon hos den vestgrønlandsksprogede, eller om tegnet snarere har grammatisk karakter. Leksikon er sprogbrugerenes memorerede, mentale ordbog og indeholder byggeklodserne for sprogets morfologiske struktur (Haspelmath & Sims 2010, 60). Leksikon antages almindeligvis at være ordbaseret, dvs. primært bestående af simple og komplekse ordformer, hvorimod morfologiske processer kun indgår sekundært (ibid, 70, 74). Således mener fx Dorais, at derivationsaffikser i inuktitut ikke i sig selv bør betragtes som en del af leksikon (2017, 145). Fortaler for det modsatte synspunkt er Fortescue, som kritiserer den fokus, der traditionelt er på ordformer som basis for leksikon,

da han ikke betragter denne model som egnet i relation til polysyntetiske sprog (1980, 260). Han opererer i stedet med et leksikonbegreb for vestgrønlandsk, hvor samtlige produktive derivationssuffikser indgår i deres egen ret (ibid, 263). Kristoffersen, som indtager et funktionelt grammatisk perspektiv, kritiserer den traditionelt skarpe adskillelse mellem leksikalsk og grammatisk udtryk (1992, 143). Kristoffersen påpeger, at tager man højde for grammatikaliseringsprocesser, må der snarere være tale om et kontinuum, hvor et leksem over tid nærmer sig abstrakt, grammatisk status (ibid, 150). Hvad angår vestgrønlandsk, konkluderer Kristoffersen, at markører af tempus, aspekt, nægtelse og modalitet i høj grad har grammatisk karakter (ibid, 167, 169), dvs. ikke i særlig høj grad har leksikalsk karakter, idet kriterierne for, at et affiks tilhører det grammatiske domæne, er, at affikset optræder på en fast placering, har et abstrakt semantisk indhold, er obligatorisk og hænger sammen med syntaksen (ibid, 144). Ligeså finder Cook & Johns, at tempus, aspekt, subjektiv holdning og nægtelse har funktionel og altså ikke leksikalsk karakter i inuktitut og vestgrønlandsk (2009, 155).

Fortescues (1980) ide om et leksikon af suffikser i vestgrønlandsk har således været i modvind internationalt. Ovenfor har jeg foreslået at kategorisere *-galuar* som en epistemisk modal markør af irrealis eller potentialis, og af min analyse fremgår, at det kan være udfordrende at oversætte *-galuar* til dansk, fordi suffikset ikke i sig selv har en særlig konkret eller specifik betydning. Ved samtlige forekomster af *-galuar*, jeg har identificeret i min empiri, har *-galuar* endvidere sin faste ordinterne placering lige før modalmærket med kun få undtagelser. Dermed vil *-galuar* befinde sig i den grammatiske ende af Kristoffersens (1992) kontinuum. Som vi har set i min analyse ovenfor, optræder *-galuar* desuden ofte sammenstillet med netop tempus og nægtelse, hvilket i henhold til både Kristoffersen (1992) og Cook & Johns (2009) vil bestyrke opfattelsen af *-galuar* som grammatisk og ikke-leksikalsk. I modsætning hertil mener Fortescue, at ikke blot suffikser, men også suffikskombinationer kan indgå i sprogbrugerens mentale ordbog hvad angår vestgrønlandsk (1980, 263), idet han bl.a. oplister *-ssagaluar*, dvs. futurum + *-galuar*, som en sådan kombination (ibid, 277).

Selvom *-galuar* ligger i den grammatiske ende af fx Kristoffersens (1992) kontinuum, mener jeg, at Fortescue (1980) har en væsentlig pointe, når han påpeger, at traditionelle teorier vedrørende leksikon kommer til kort, hvad

angår polysyntetiske sprog. I mange tilfælde vil den danske oversættelse af *-galuar* fx være *selvom* eller adverbialt *jo* (se fx (11) og (20) ovenfor) – hvor disse ord utvivlsomt tilhører leksikon i dansk trods deres henholdsvis konnektive og modale (og dermed abstrakte) betydning. Eneste årsag til, at *-galuar* ifølge Dorais (2017), Cook & Johns (2009) og formentlig også Kristoffersen (1992) ikke bør tildeles samme leksemstatus, er, at det er et affiks. Skulle brugere af polysyntetiske sprog imidlertid virkelig have et fattigere mentalt leksikon end brugere af isolerende sprog som fx dansk og engelsk, blot fordi et væld af betydninger og nuancer udtrykkes gennem rig og varieret brug af affikser? Det mener Fortescue (1980) ikke, og i mine øjne gjorde han et vigtigt stykke arbejde med sit forsøg på revision af leksikonbegrebet frem for blindt at kategorisere indholdet af vestgrønlandsk inden for en vestligt funderet teoretisk ramme. Gennem sprogforskning, som blandt andet udgår fra Ilisimatusarfik, vil vi forhåbentlig i fremtiden se flere forskningsresultater vedrørende det grønlandske sprog, som er frembragt af modersmålstalende, hvormed bedre indsigter i fx leksikon kan opnås.

Metodiske overvejelser

I min egen egenskab af ikke-modersmålstalende udi vestgrønlandsk kan jeg i min analyse af *-galuar* have foretaget fejloversættelser og dermed fejkategoriseringer af forekomsterne af *-galuar* i min empiri. Det gælder formentlig især de tilfælde, hvor en konstruktion med *-galuar* kan forstås på flere måder. Jeg har dog i sådanne tilfælde fundet god støtte i Korneliussens danske version af *Naasuliardarpi (Blomsterdalen, 2020)*, selvom den sjældent er brugbar som direkte oversættelse. Gennem aktiv brug af den har jeg forsøgt at minimere antallet af fejloversættelser. Endvidere må det nævnes, at min empiri kun omfatter en enkelt forfatters skriftlige brug af *-galuar*. En større anlagt undersøgelse bør naturligvis tage højde for mundtlig brug hos et bredere udsnit af informanter. Herved vil der muligvis og nok endda sandsynligvis fremkomme flere betydningskategorier for konstruktioner med *-galuar* end dem, jeg har identificeret i min analyse. Af de tidligere bud på betydningen af *-galuar*, som jeg gennemgik øverst i denne artikel, er der således også to, jeg ikke genfinder i min empiri: betydningen 'ikke det mindste'/'slet ikke' samt betydningen 'vil alligevel (trods negative forventninger)'. Førstnævnte skulle forekomme ved *-galuar* i kombination med efterstillet nægtelse *-nngit* og sidstnævnte ved

-*galuar* efterfulgt af *-niar*. Disse to konstruktioner findes ikke i min empiri, hvilket dog ikke må føre til en konklusion om, at de aldrig forekommer.

Som tidligere nævnt har *-galuar* hidtil kun været relativt usystematisk beskrevet. Der har været talrige bud på mulige betydninger, men kilderne er ikke samstemmende. Trods mine metodiske forbehold, som bør holdes in mente, udgør min undersøgelse den til dato mest systematiske, nuancerede og dybdegående publikation vedrørende suffikset *-galuar*, hvad angår både suffiksets betydningsindhold og faste konstruktioner med *-galuar*. Samtidig er min undersøgelse et potentielt korrektiv til tidligere beskrivelser af *-galuar* i kraft af synspunktet om, at *-galuar* i høj grad har grammatisk karakter.

Konklusion

Jeg har ovenfor undersøgt betydningsindholdet af det verbale suffiks *-galuar* i moderne vestgrønlandsk. Min undersøgelse har jeg foretaget gennem analyse af samtlige 364 forekomster af *-galuar* i Niviaq Korneliussens roman *Naasuliardarpi* (2020). Gennem analyse af disse forekomster har jeg identificeret følgende betydninger, som *-galuar* i kombination med andre suffikser og forskellige modi er med til at danne: Epistemisk modalitet (hypotetisk scenarie), deontisk modalitet ('bør'), boulomaisk modalitet (ærgrelse over et urealiseret ønske), provokation (vantro), høflig forespørgsel ('om muligt'), modsætningsforhold mellem faktiske forhold ('men/'selvom/'normalt') samt betydningen 'forgæves'. Jeg finder, at *-galuar* som regel har sætningsskopus, og at *-galuar* i alle konstruktioner, suffikset indgår i, markerer en opfattelse hos afsenderen af, at ytringens indhold er urealiseret. Derfor foreslår jeg, at *-galuar* skal betragtes som en epistemisk modal irrealis- eller potentialismarkør.

Min analyse viser desuden, at det i forbindelse med afkodning af *-galuar* er nyttigt at være i stand til at genkende og afkode de faste konstruktioner, *-galuar* indgår i sammen med forskellige modi og øvrige suffikser. Sådanne konstruktioner har jeg søgt at klarlægge i min analyse. I de tilfælde, hvor betydningen ikke er entydig alene ud fra konstruktionen, må det aflæses pragmatisk, hvilken betydning der i et givent tilfælde er korrekt.

Jeg har afslutningsvis diskuteret, om de forskellige betydninger, *-galuar* kan danne, bør betragtes som polysemi for tegnet *-galuar*, eller om *-galuar* blot må siges at have en meget abstrakt eller generel betydning. Idet jeg foretrækker sidstnævnte synspunkt, har jeg dernæst diskuteret, om *-galuar* indgår som en

del af leksikon i moderne vestgrønlandsk, eller om tegnet snarere har grammatisk karakter. Fortescue (1980) har argumenteret for et leksikon af suffikser og suffikskombinationer i vestgrønlandsk, men ideen har været i faglig modvind internationalt. Uanset hvordan leksikon bør defineres i moderne vestgrønlandsk, konkluderer jeg, at *-galuar* er et suffiks, som i høj grad har grammatisk karakter.

Litteratur

- Berthelsen, C., Jacobsen, B., Petersen, R., Kleivan, I., & J. Rischel (1997). *Oqaatsit: Grønlandsk Dansk ordbog*. Nuuk: Ilinniusiorfik.
- Bjørnum, S. (2012). *Grønlandsk grammatik*. Nuuk: Forlaget Atuagkat.
- Cook, C., & A. Johns (2009). Determining the semantics of Inuktitut postbases. S. 149-170 i M.-A. Mahieu & N. Tersis (red.): *Variations on Polysynthesis: The Eskaleut languages* (Amsterdam/Philadelphia: John Benjamins).
- Dorais, L.-J. (2017). The Lexicon in Polysynthetic Languages. S. 135-157 i M. Fortescue, M. Mithun & N. Evans (red.): *The Oxford Handbook of Polysynthesis*. Oxford University Press.
- Engberg-Pedersen, E., Boye, K., & P. Harder (2019). *Semantik*. Frederiksberg: Samfundslitteratur.
- Fortescue, M. (1980). Affix Ordering in West Greenlandic Derivational Processes. *International Journal of American Linguistics* 46 (4), 259-278.
- Fortescue, M. (1984). *West Greenlandic*. Kent: Croom Helm.
- Fortescue, M., Jacobson, S., & L. Kaplan (2010). *Comparative Eskimo Dictionary*. Fairbanks: Alaska Native Language Center.
- Haspelmath, M. & A. D. Sims (2010). *Understanding Morphology*. London: Hodder Education.
- Jacobsen, B. (2021). Grønland. S. 61-74 i E. Hjorth, H. G. Jacobsen, B. Jørgensen, B. Jacobsen, M. K. Jørgensen & L. K. Fahl (red.): *Dansk Sproghistorie 5. Dansk i samspil*. Aarhus Universitetsforlag.
- Kleinschmidt, S. (1871). *Den Grønlandske Ordbog*. København: Ministeriet for Kirke- og Underviisningsvæsenet.
- Korneliussen, N. (2020). *Blomsterdalen*. København: Gyldendal.
- Korneliussen, N. (2020). *Naasuliardarpi*. Nuuk: Milik Publishing.

- Kristoffersen, L. (1992). Derivation and Inflection in a Functional Grammar of West Greenlandic. S. 143-172 i M. Fortescue, P. Harder & L. Kristoffersen (red.): *Layered Structure and Reference in a Functional Perspective: Papers from the Functional Grammar Conference in Copenhagen 1990*. Amsterdam/Philadelphia: John Benjamins.
- Nielsen, F. A. J. (2019). *Vestgrønlandsk grammatik*. København: Books on Demand.
- Nuyts, J. (2016). Analyses of the Modal Meanings. S. 31-49 i J. Nuyts & J. V. Auwera (red.): *The Oxford Handbook of Modality and Mood*. Oxford University Press.
- Olsen, L. L., & B. Hertling (2011). *Grønlandsk tilhængsliste*. Nuuk: Ilinniusiorfik.
- Oqaasileriffik (2020). *Katersat* (orddatabase). <https://oqaasileriffik.gl/da/ordbog/> (set 1. marts 2022).
- Oqaasileriffik & Ilinniusiorfik (2010). *DAKA*. <https://iserasuaat.gl/daka> (set 1. marts 2022).
- Schultz-Lorentzen, C. W. (1926). *Den Grønlandske Ordbog*. København: Kirkeminstieriet.